

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Peněžité práva zaměstnavatele (pohledávky za zaměstnancem) a smrt zaměstnance

Smrtí zaměstnance pochopitelně zaniká samotný pracovně-právní vztah.[1] Peněžité práva zaměstnavatele vůči zaměstnanci (zaměstnavatelovy peněžité pohledávky za zaměstnancem) podle ust. § 328 odst. 2 zákoníku práce smrtí zaměstnance zanikají s výjimkou práv, o kterých bylo pravomocně rozhodnuto nebo která byla zaměstnancem před jeho smrtí písemně uznána co do důvodů i výše, a práv na náhradu škody způsobené úmyslně.

Peněžité nároky zaměstnavatele vůči zaměstnanci tedy smrtí zaměstnance (na rozdíl od peněžitých práv zaměstnance)[2] zanikají, zaměstnavatel však má právo, aby z pozůstalosti (dědictví) po zaměstnanci byly uhrazeny částky:

- které mu byly přiznány rozhodnutím soudu popř. jiného orgánu veřejné moci, které již nelze napadnout řádným opravným prostředkem a je v právní moci,
- náhrady škody způsobené zaměstnancem zaměstnavateli úmyslně,
- které uznal zaměstnanec co do důvodu a výše resp., k jejichž zaplacení se touto formou zaměstnanec zaměstnavateli zavázal.

O uznání závazku zaměstnance se zákoník práce výslovně zmiňuje pouze v souvislosti s dohodou o způsobu náhrady škody, kterou zaměstnanec zaměstnavateli způsobil; její součástí je výše náhrady škody požadované zaměstnavatelem, jestliže zaměstnanec svůj závazek nahradit škodu uznal. [3] To však nelze chápat tak, že jakési samostatně provedené uznání dluhu zaměstnancem je nutným předpokladem (podmínkou) k uzavření dohody o způsobu náhrady škody. [4]

Osvědčeným uznáním dluhu dle občanského zákoníku [5] lze platně zajistit splacení dluhu, který je nárokem vyplývajícím z pracovně-právního vztahu, a to jakéhokoliv dluhu, nejenom závazku zaměstnance v případě pohledávky zaměstnavatele za zaměstnancem z titulu náhrady škody.

Ve svém rozhodnutí spis. zn. 21 Cdo 2045/2006, ze dne 30. 5. 2007, se Nejvyšší soud ČR zabýval vztahem práv a povinností vyplývajících z pracovního poměru a společného jmění manželů; k případné odpovědnosti pozůstalého manžela za dluh zesnulého v zaměstnání uvedl v odůvodnění svého rozhodnutí zejména následující:

„Ustanovení občanského zákoníku nelze užít v pracovněprávních vztazích ani analogicky; je proto vyloučeno také to, aby se práva a povinnosti z pracovního poměru na straně zaměstnance řídila ust. § 143 až 151 občanského zákoníku. Závěru o tom, aby práva a povinnosti z pracovního poměru mohla být považována za součást společného jmění zaměstnance a jeho manžela, navíc brání osobní charakter výkonu práce zaměstnancem; musí-li zaměstnanec vykonávat práci osobně, je tím kromě jiného vyloučeno, aby manželé měli jako společná práva a povinnosti z pracovního poměru, který navázal některý z nich.

Z právních úkonů učiněných v pracovněprávních vztazích některého z manželů proto nemohou být oprávněni a povinni oba společně a nerozdílně (jak to jinak předpokládá ust. § 145 odst. 4 občanského zákoníku) a ani povinnosti (závazky) z pracovního poměru některého z manželů nemohou plnit oba společně a nerozdílně (ačkoliv se to jinak ohledně společného jmění manželů uplatňuje ve smyslu ust. § 145 odst. 3 občanského zákoníku).

Práva a povinnosti z pracovního poměru nebo jiného pracovněprávního vztahu proto nepatří do společného jmění zaměstnance a jeho manžela. Manžel zaměstnance není povinen jen z důvodu společného jmění (společně a nerozdílně se zaměstnancem) uspokojit nárok, který má zaměstnavatel proti zaměstnanci.

Povinnosti zaměstnance může místo něho splnit někdo jiný - s výjimkou případů stanovených zákonem - jen po jeho smrti a pouze za podmínek uvedených v ust. § 260 odst. 3 zákoníku práce. [6] Závěr odvolacího soudu v posuzované věci, podle kterého by žalovaná (jako manželka zemřelého žalobcova bývalého zaměstnance) mohla být "legitimována" k uspokojení žalobcova nároku na náhradu škody z odpovědnosti za schodek na svěřených hodnotách jen podle ust. § 470 občanského zákoníku, tedy jen z důvodu odpovědnosti dědice za dluhy zůstavitele, které měl vůči svému (bývalému) zaměstnavateli a které jeho smrtí nezanikly, je tedy v souladu se zákonem."

Richard W. Fetter

[1] Ust. § 48 odst. 4 věta první zákoníku práce (zákon č. [262/2006](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákoník práce“, nebude-li uvedeno jinak).

[2] Viz ust. § 328 odst. 1 zákoníku práce.

[3] Viz ust. § 263 odst. 2 zákoníku práce.

[4] Srovnej Novotný, Z. v Bělina, M.: Zákoník práce, Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, 2008, str. 654; srovnej Bezouška, P.: Zajištění a utvrzení dluhu vzniklého při výkonu závislé práce, Právní rozhledy č. 8/2009, C. H. Beck, str. 275.

[5] Viz ust. § 558 občanského zákoníku (zákon č. [40/1964](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů). Srovnej též např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 2. 2002, spis. zn. 33 Odo 507/2001 a rozhodnutí NS ČR spis. zn. 33 Cdo 3100/2007 ze dne 25. 11. 2009.

[6] Sporný případ byl posuzován podle zrušeného zákoníku práce (zákona č. [65/1965](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů), aktuálně by šlo o zmíněné ust. § 328 odst. 2 zákoníku práce (zákona č. [262/2006](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů). Srovnej však předchozí právní úpravu a aktuální právní úpravu, pokud jde o okruh peněžitých nároků (práv) zaměstnavatele, která smrtí zaměstnance nezanikají.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv](#)

[pohledem Ústavního soudu](#)

- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)